

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer dr. E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/JH/Is/ATR3447/2024-U061

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 4 juli 2024

Betreft Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 in verband met toevoeging van procedurele voorschriften voor de toets anderstalig onderwijs en Uitvoeringsbesluit WHW 2008 in verband met invoering van de Wet internationalisering in balans

Geachte heer Bruins,

Op 4 juni 2024 ontving het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) van uw ambtsvoorganger de adviesaanvraag voor het *Besluit tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 in verband met invoering van de Wet internationalisering in balans* (hierna: het besluit) en de *Regeling houdende wijziging van de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 in verband met toevoeging van procedurele voorschriften voor de toets anderstalig onderwijs* (hierna: de regeling). Het verzoek is om uiterlijk op 29 juli 2024 te reageren.

Het besluit en de regeling volgen op het wetsvoorstel *Wet internationalisering in balans*. Die wet verplicht onder meer tot een zogenoemde 'toets anderstalig onderwijs', wat inhoudt dat ministeriële instemming nodig is voor een associate degree of bacheloropleiding die voor meer dan een derde deel wordt verzorgd in een andere taal dan het Nederlands. ATR adviseerde op 3 oktober 2023 over dit wetsvoorstel.¹

Het voorgelegde besluit werkt het beoordelingskader inhoudelijk verder uit. Zo zijn onder andere de criteria 'arbeidsmarkt' en 'regionale omstandigheden' verder uitgewerkt en wordt ingegaan op het criterium van het taalbeleid van de instelling. De regeling legt de procedurele aspecten vast om instemming met een anderstalige opleiding te kunnen krijgen. Die regels zijn gelijk aan de gebruikelijke regels voor indiening en beoordeling van de benodigde instemming met nieuwe opleidingen. Verder bepaalt de regeling voor twee categorieën van opleidingen dat geen instemming is vereist voor anderstalig onderwijs. Het gaat om de taalopleidingen en de 'joint programmes' (opleidingen waarin internationaal wordt samengewerkt).

¹ <https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2023/10/18-U083-Min-OCW-Wetsvoorstel-internationalisering-in-balans-w.g.pdf>.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het besluit werkt het beoordelingskader verder uit. De juridische noodzaak daarvoor volgt uit de wet. De toelichting op het besluit bevat geen inschatting van de concrete gevolgen van het uitgewerkte beoordelingskader. De toelichting verbindt evenmin verwachte gevolgen aan de doelstellingen van de wet. Dit is wel van belang, omdat de gemaakte keuzes in het besluit ertoe kunnen leiden dat specifieke opleidingen uitgesloten worden van instemming, terwijl andere opleidingen door kunnen. Dat heeft gevolgen voor de (internationale) studenten. Om te beoordelen of de keuzes in het besluit leiden tot een toegankelijker onderwijs en minder druk op bijvoorbeeld de werk- en leefomgeving door internationale studenten, zoals met de wet is beoogd, is het in kaart brengen van de verwachte gevolgen nodig.

1.1 Het college adviseert om de gevolgen van het uitgewerkte beoordelingskader in beeld te brengen en te relateren aan de doelstellingen van de wet.

2. Minder belastende alternatieven

Het instellingsbestuur moet volgens het besluit bij de aanvraag duidelijk maken waarom het verzorgen van de opleiding in een andere taal doelmatig is. Zo moet het instellingsbestuur aantonen dat de anderstalige opleiding past binnen het geheel van voorzieningen in het hoger onderwijs gelet op de beschikbaarheid van Nederlandstalig aanbod en de spreiding van het landelijke bestaande anderstalige opleidingsaanbod. Ook moet het instellingsbestuur onderbouwen dat een opleiding in een andere taal moet worden gegeven vanwege arbeidsmarkttekorten, bijvoorbeeld met behulp van gegevens van het UWV. Dergelijke gegevens zijn openbaar. Een minder belastend alternatief voor de instellingen is dat de adviserende Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) of de minister deze gegevens zelf verzamelt. De delegatiegrondslag in de wet laat hiertoe ruimte. Vanuit de stelselverantwoordelijkheid beschikt de minister bovendien over veel van de benodigde informatie. Het college wijst op bijvoorbeeld de benodigde onderbouwing van de regionale omstandigheden (artikel 6.15), de beoordeling van de arbeidsmarkt (artikel 6.16) en de eerste twee criteria over het geheel van voorzieningen in het hoger onderwijs (artikel 6.19).

2.1 Het college adviseert om geen gegevens uit te vragen waarover de overheid zelf reeds beschikt.

De regeling zondert twee categorieën van opleidingen uit van de verplichte toets andersstalig onderwijs. Het gaat dan om het taalonderwijs en 'joint programmes' waarin internationale samenwerking plaatsvindt. Die zijn aangemerkt als 'evident doelmatig'. Opleidingen in bijvoorbeeld de technische en ICT-sector zijn niet categorisch uitgezonderd. De toelichting op het besluit merkt op dat de toestroom van internationaal talent van groot

economisch en maatschappelijk belang is in de technische- en ICT-sector vanwege de nu al krappe arbeidsmarkt. Een minder belastend alternatief is daarom om ook deze opleidingen categorisch uit te zonderen. Uit de toelichting op de regeling blijkt niet dat een dergelijke uitzondering is overwogen. Ook is niet duidelijk of en zo ja voor welke andere sectoren de uitzonderingsmogelijkheid is overwogen.

2.2 Het college adviseert om nader te onderbouwen waarom opleidingen voor bepaalde sectoren, zoals de technische- en ICT-sector, niet zijn uitgezonderd van de toets anderstalig onderwijs.

3. Werkbaarheid

Het besluit werkt het beoordelingskader op onderdelen summier uit. De toelichting op het besluit daarentegen gaat zeer uitgebreid in op de uitwerking. Daarbij valt op dat veel genoemde feiten en omstandigheden een rol *kunnen* spelen bij de beoordeling. Dat maakt de inschatting van de kansen van een geslaagde aanvraag om instemming mogelijk moeilijk voor een instellingsbestuur.

Uit het besluit en uit de regeling blijkt niet of en zo ja hoe instellingsbesturen zijn betrokken bij het opstellen van de criteria en procedure. Daarmee is niet duidelijk geworden of de regelingen werkbaar zijn voor de instellingen.

3.1 Het college adviseert om de werkbaarheid van het besluit en de regeling te toetsen bij de instellingen.

4. Gevolgen regeldruk

Zowel het besluit als de regeling verwijst voor wat betreft de regeldruk naar de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel *Wet internationalisering in balans*. Het college constateert dat de opmerkingen die het maakte over de regeldrukberekening in het conceptwetsvoorstel, niet hebben geleid tot wijzigingen in de berekening bij het uiteindelijke wetsvoorstel waar het gaat om de 'toets anderstalig onderwijs'. Dat betekent dat de regeldrukgevolgen nog steeds niet adequaat in beeld zijn gebracht en dat een verwijzing naar de berekening bij het wetsvoorstel niet volstaat.

Het beoordelingskader kent inhoudelijk verschillende routes naar instemming met anderstalig onderwijs. Die verschillende inhoudelijke routes leiden naar verwachting tot verschillende regeldrukgevolgen. Zo is het aantonen dat de instelling hemelsbreed op minder dan 25 kilometer van een taalgrens ligt (als dit al nodig zou zijn) minder bewerkelijk dan het aantonen dat de anderstalige opleiding doelmatig is vanwege de internationale context. Dat leidt dan ook tot uiteenlopende regeldrukgevolgen. Uit de huidige berekening blijkt dit niet.

De implementatiegevolgen van het mogelijk uitblijven van instemming met een anderstalige opleiding, zijn niet meegenomen in de regeldrukberekening. Terwijl het uitblijven van instemming kan leiden tot gevolgen voor studenten, bijvoorbeeld als zij moeten uitwijken naar een andere opleiding of instelling. Ook kan het verdwijnen van een opleiding personele gevolgen hebben. Deze implementatiekosten zijn niet in beeld gebracht.

Tot slot moet eenmalig voor alle bestaande anderstalige opleidingen de toets worden doorlopen. Een eenmaal verleende instemming blijft geldig. Daarna moet (structureel)

alleen voor nieuwe anderstalige opleidingen de procedure worden doorlopen. Dat betekent dat onderscheid bestaat tussen eenmalige regeldruk en structurele regeldruk. In de huidige berekeningen komt dit verschil niet naar voren.

4.1..Het college adviseert om de regeldrukgevolgen, overeenkomstig de Rijksbrede methodiek, voor het besluit in kaart te brengen. Dan gaat het dus om de onderbouwing van de doelmatigheid van anderstalig onderwijs.

4.2..Het college adviseert om de regeldrukgevolgen, overeenkomstig de Rijksbrede methodiek, voor de regeling in kaart te brengen. Dan gaat het dus om de procedure van aanvraag tot het besluit van de minister.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

Niet vaststellen, tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en gaat ervan uit dat in het definitieve voorstel wordt toegelicht op welke wijze u met onze adviespunten rekening hebt gehouden. Verder verzoekt het u om een eventuele wijziging van het voorstel voor te leggen aan het college, opdat wij kunnen beoordelen of een aanvullende zienswijze noodzakelijk is.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris